

การพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลเพื่อพัฒนาบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ The Development of Digital filmmaking Curriculum for Improving Graduate Student's Skills for International Film Industry

พชณี แสนไชย^{1*} วรณลักษณ์ อินทร์จันทร์² และ นิวัฒน์ ประสิทธิ์วรวิทย์³
Patchanee Sanchai^{1*}, Vannaluck Injun² and Niwat Prasitworawit³

*Corresponding author, e-mail: khingpatcha19@gmail.com

Received: August 20th, 2021; Revised: March 9th, 2022; Accepted: March 14th, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลในการออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัล 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลโดยมุ่งเน้นสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยและตำราที่เกี่ยวข้อง นำมาออกแบบโครงสร้างหลักสูตร สร้างแบบสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฝ่ายวิชาชีพและวิชาการ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากความเชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์และนิเทศศาสตร์ โดยเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานในวงการภาพยนตร์และนิเทศศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 7 ปี และจะต้องเป็นผู้มีผลงานและเคยได้รับรางวัลทางด้านภาพยนตร์ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ จำนวนทั้งสิ้น 9 ท่าน นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ (1 ท่าน) นักวิชาการด้านภาพยนตร์ (1 ท่าน) นักวิจารณ์ (1 ท่าน) ผู้ดูแลธุรกิจการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ (2 ท่าน) ผู้กำกับภาพยนตร์ (2 ท่าน) ผู้กำกับภาพ (1 ท่าน) เจ้าของธุรกิจกระบวนการหลังการผลิตภาพยนตร์ (1 ท่าน) ทำการวิเคราะห์และนำเสนอในลักษณะพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลในการออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัล มุ่งเน้นสร้างหลักสูตรที่มีคุณภาพ หน่วยกิตน้อยลง ใช้ระยะเวลาเรียนสั้นและสร้างความเป็นมืออาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะหลากหลายหรือไฮบริดแต่ต้องมีจุดเน้นเชี่ยวชาญเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก มีศิลปะการเล่าเรื่อง เน้นกิจกรรมใช้หลักการผสมผสานข้ามศาสตร์ ต้องพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีนเพื่อเป็นประตูสู่ความเป็นนานาชาติ การพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลโดยมุ่งเน้นสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ โดยออกแบบหลักสูตรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาภาพยนตร์ศึกษาและการบริหารจัดการธุรกิจภาพยนตร์และกลุ่มการผลิตภาพยนตร์และวิชวลเอฟเฟค (visual effects) โดยเน้นการส่งเสริมสร้างอาชีพผู้จัดจำหน่ายและธุรกิจภาพยนตร์ ต้องสร้างคนที่สามารถจบออกไปสร้างธุรกิจขนาดเล็ก (Small and medium-sized enterprises : SME)

¹⁻² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาพยนตร์และดิจิทัลมีเดีย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Assistant Professor, Program in Film and Digital Media, Faculty of Management Science, Bansomdetchaopraya
Rajabhat University

³ อาจารย์ สาขาวิชาภาพยนตร์และดิจิทัลมีเดีย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Lecturer, Program in Film and Digital Media, Faculty of Management Science, Bansomdetchaopraya Rajabhat
University

การเป็นเจ้าของกิจการ เรียนรู้การสร้างนวัตกรรมเป็นช่องทางให้นักศึกษาได้ประกอบอาชีพหรือส่งเสริมการทำสตาร์ทอัพและเน้นสร้างบัณฑิตให้มีศักยภาพด้านการเขียนบท ความคิดสร้างสรรค์ ผู้ผลิตภาพยนตร์ เข้าใจคุณค่าของงานศิลปะ มีความสามารถด้านภาษา และมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน จุดที่ต้องเน้น คือ ความเข้าใจในการเล่าเรื่องเพราะคือต้นทุนที่บัณฑิตภาพยนตร์จะเข้าไปเล่าเรื่องในสื่ออื่นได้โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นสื่อภาพยนตร์เท่านั้น

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัล พัฒนาศักยภาพบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ นานาชาติ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to explore information on designing digital film courses content, 2) to develop a digital film curriculum with a focus on developing graduates into international film industries. Researchers collected data from documents, related researches and textbooks to design a course outline. In-depth interviews and focus group for interviews with academic and professional experts in related field were also used as research tools. The selection criteria for experts was developed from cinematic or mass communication expertise which included at least 7 years of experience. All 9 selected experts have previously received national or international awards for their notable works. The group consisted of a mass communication academic officer, a film academic officer, a film critic, two film distribution company directors, two film directors, a cinematographer and an entrepreneur of post-production company.

The results revealed that the digital film courses should indicated some specific characteristics; focus on quality, consist of fewer credits and subjects; take shorter study period, create professionalism. The graduates suggest to; be ethical, have multi-skill or hybrid skill but still have a strong focus on one specific area or role, able to apply art of storytelling, be activist, use cross-disciplinary integration, improve their English and Chinese language skills as a key for international career. The digital film curriculum was designed into two groups; the first was film studies and film business management and the second was film production and visual effects. Both groups aim career as film workers, for example; films distributors or crews in film production. The graduates able to run their own small business (SME) by apply the skills of entrepreneur. Learning creating innovation would be a great way to promote their startups business. The curriculum also focus on developing learner potential of screenplay writing, creative thinking, producing film projects, appreciating value of art and using language effectively. The graduates must be good attitude workers. Another critical point was emphasizing on storytelling skills for the reason that it leads to the wide range of narration, not only in film media.

Keywords: Development of digital film curriculum, Develop Graduate into Film Industry, International

บทนำ

หากจะกล่าวถึงระบบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเรียกได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากในการมุ่งเน้นพัฒนาความคิดและสติปัญญาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยถือว่าการศึกษาระดับนี้เป็นการสร้างกำลังคนที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเครื่องมือที่จะใช้พัฒนาออกแบบผู้เรียน และควบคุมคุณภาพการเรียนการสอน นั่นก็คือ “หลักสูตร”

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2552 : 469) ได้บรรยายว่า คำว่า “หลักสูตร” (curriculum) เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากคำในภาษาละตินว่า “race – course” ซึ่งหมายถึง เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขัน เนื่องมาจากเป้าหมายของหลักสูตรที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งอนาคต ซึ่งการนิยามความหมายของหลักสูตรในปัจจุบัน ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่าหมายถึง มวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชา กลุ่มวิชา เนื้อหาสาระ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยการพัฒนาหลักสูตรในยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความท้าทายระหว่างคู่แข่งทางการศึกษา การต่อสู้กับโลก ยุคดิจิทัลที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ในห้องเรียนได้รับความสนใจและให้ความสำคัญน้อยลง ดังนั้นการออกแบบหลักสูตรสาขาวิชาด้านภาพยนตร์ จึงมีความตั้งใจใช้กระบวนการทางการวิจัยมาช่วยในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ เพื่อให้บัณฑิตสาขาภาพยนตร์ได้ภาคภูมิใจและปลั่งใจความเชื่อแบบเดิม ๆ ที่กล่าวว่า เด็กรากหญ้า คือ กลุ่มคนชั้น 2 ของระบบการศึกษาไทย

สาขาภาพยนตร์ ก่อตั้งภายใต้สังกัดคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และผลิตบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์มาแล้วกว่า 5 ปี การพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้ในปีการศึกษา 2565 จึงถูกพัฒนาออกแบบหลักสูตรด้วยความมุ่งหวังสร้างบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติให้ได้ เพราะในหลาย ๆ ประเทศได้ยกให้อุตสาหกรรมภาพยนตร์เป็นอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

อุตสาหกรรมภาพยนตร์เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการพัฒนาประเทศทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และการท่องเที่ยว อันส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์ ในสภาพความเป็นจริงภาพยนตร์เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจดิจิทัล (digital economy) และภาพยนตร์ไม่ได้ถูกจำกัดให้เป็นเพียงความบันเทิงสำหรับผู้ชมเพียงเท่านั้น แต่ยังมีนัยยะเป็นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (creative and cultural economy) (อิทธิเทพ งามศิลปเสถียร, 2563: 66)

ภาพยนตร์เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของประเทศไทยในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเชิงวัฒนธรรม (creative and cultural economy) ซึ่งมีความสามารถในการผลิตเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญในการผลิตภาพยนตร์ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ประเภทอื่น ๆ ได้ โดยภาพยนตร์ถูกขนานนามว่าเป็นสื่อสมัยใหม่และมีช่องทางการเผยแพร่ที่หลากหลาย ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในโรงภาพยนตร์อีกต่อไป นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่มีแนวโน้มมีมูลค่าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วย (คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ, 2559 : 5)

ภาพยนตร์สตรีมมิ่ง (streaming) ได้มีการพัฒนาในช่องทางที่หลากหลายมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น มีการคาดการณ์ว่าจะมีรูปแบบใหม่ของความบันเทิงออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนสื่อเก่าอาจถูกเปลี่ยนแปลงจากการถูกประยุต์จากเทคโนโลยีดิจิทัล (digital disruption) เหตุการณ์ข้างต้นส่งผลให้ไทยก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจในยุคดิจิทัลจากการเปลี่ยนผ่านของอุตสาหกรรมภาพยนตร์และปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้ชมในรูปแบบภาพยนตร์สตรีมมิ่ง

มีรูปแบบออนไลน์ และสมาร์ทโฟนเข้ามาเปลี่ยนวิถีชีวิตผู้คนเป็นอย่างมาก (สรารุณิ ทองศรีคำและคณะ, 2563: 85-86)

ดังนั้น เมื่อช่องทางการรับสารของผู้บริโภคมีหลากหลายช่องทางมากขึ้นธุรกิจสื่อรวมไปถึงสื่อภาพยนตร์เองจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อเข้าถึงผู้บริโภคให้ได้มากที่สุดเช่นกัน ส่งผลให้การแข่งขันของธุรกิจสื่อทุกวันนี้ต้องสร้างช่องทางอันหลากหลายหรือ “ชุมทางขานขาลาสื่อ” (multimedia platform) ให้ครอบคลุมและเข้าถึงผู้บริโภค เพราะผู้บริโภคได้กลายเป็นผู้บริโภคเชิงรุก (active audience) ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจสื่อภาพยนตร์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่น ๆ จึงต้องเกิดการเปลี่ยนแปลง ภาพยนตร์จะไม่ได้ฉายเพียงในโรงภาพยนตร์อย่างเดียวอีกต่อไปแต่จะสร้างช่องทางในการเข้าถึงผู้รับสารหลากหลายช่องทางมากขึ้นโดยเฉพาะทางสื่อออนไลน์ (กุลฤติ นุ่มทองและอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, 2558 : 52)

สาขาวิชาด้านภาพยนตร์จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัว และปรับหลักสูตรให้ทันยุคทันสมัยแบบใช้สถาบันการศึกษานำสังคมแบบผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและยุคสมัยที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งเน้นผลิตบุคลากรให้เข้าใจในศาสตร์และองค์ความรู้ที่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมุ่งหมายให้บัณฑิตเป็นผู้มีทักษะด้านการผลิตภาพยนตร์และเข้าใจศาสตร์ด้านดิจิทัลประกอบไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ สามารถประยุกต์ใช้ทักษะที่มีกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างมีคุณธรรมจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และทิศทางด้านสื่อดิจิทัลกำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่รูปแบบการสตรีมมิ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่งานวิจัยโดยรวมจะมุ่งยังทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ในฐานะกลไกการขับเคลื่อนทางสังคม กอปรกับเอื้อการบูรณาการทางการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยให้เข้าถึงบุคคลในวงกว้าง และครอบคลุมอย่างชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรด้านภาพยนตร์ต่อไปในอนาคตแบบได้ผลสัมฤทธิ์อันเป็นจริง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลในการออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัล
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลโดยมุ่งเน้นสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร คือ การสร้างคุณภาพของการศึกษา การเริ่มต้นด้วยหลักสูตรที่ดีย่อมเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทักษะความสามารถของผู้เรียนและมีผลผูกพันต่อคุณภาพและคุณลักษณะของบัณฑิตหรือผู้จบการศึกษา วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554 : 7) ได้เน้นย้ำว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ทำให้ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศมีประสิทธิภาพ

โดยในกระบวนการวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของฮิลดา ทาบ (Hilda Taba) เป็นต้นแบบสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ ที่ใช้กันแพร่หลายทั่วโลก มาเป็นหนึ่งในเครื่องมือของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเขากำหนดไว้ 7 ขั้นตอน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2535 : 7-8) ดังนี้

- 1) สำรวจปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคม
- 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ

- 3) คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ครูจะต้องนำมาสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคม
- 4) จัดลำดับขั้นตอน แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสาระที่คัดเลือกไว้
- 5) คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 6) จัดระเบียบ จัดลำดับขั้นตอน และแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้
- 7) กำหนดเนื้อหาสาระหรือประสบการณ์ที่ต้องการประเมินว่า ได้มีการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินผลและวิธีการประเมินผล

2. หลักสูตรสหกิจศึกษา

การทำวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ออกแบบโครงสร้างหลักสูตรโดยใช้ระบบการศึกษาที่เน้นประสบการณ์จากการได้ปฏิบัติงานจริงกับมืออาชีพในสายภาพยนตร์และดึงมืออาชีพในสายภาพยนตร์เข้ามามีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษาด้วย ดังนั้น โครงสร้างหลักสูตรจึงเน้นไปที่ “สหกิจศึกษา” ที่ผลักดันผู้เรียนไปอยู่กับมืออาชีพและดึงมืออาชีพเข้ามาอยู่กับผู้เรียนภายใต้การดูแลของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

สหกิจศึกษา คือ ระบบการศึกษาที่เน้นประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (work based learning) โดยให้นักศึกษาปฏิบัติงานจริงเป็นเวลาและตรงตามสาขาวิชาชีพ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการเป็นระยะเวลา 4 เดือน (16 สัปดาห์) โดยสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดหาพี่เลี้ยงหรือพนักงานที่ปรึกษา (mentor หรือ job supervisor) (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2560 : 1) ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นสถานประกอบการอาจกำหนดให้นิสิตสหกิจศึกษาปฏิบัติงานในตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่แน่นอน ทั้งนี้ในการปฏิบัติงานของนิสิตสหกิจศึกษา อาจจะได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง สวัสดิการ หรือค่าตอบแทนอื่นตามความเหมาะสมจาก สถานประกอบการ และหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยอาจารย์นิเทศและพนักงานที่ปรึกษาของนิสิตสหกิจศึกษา (มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2561 : 3)

3. แผนการศึกษาระดับชาติ และระดับมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579

วิสัยทัศน์ (vision) ของแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปีฉบับล่าสุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้แก่ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ

- 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะ ที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ
- 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) เพื่อพัฒนาประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

3.2 นโยบายยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)

มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศได้ร่วมหารือและกำหนดแนวทางการยกระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 –2579) [ฉบับปรับปรุง 11 ตุลาคม 2561] (ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561: 8) โดยมุ่งเน้นให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ มีคุณภาพ มีสมรรถนะ และเป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่นวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ”

3.3 แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2564-2568)

โดยแนวทางการดำเนินงานในด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา ยึดการดำเนินงานภายใต้แผนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2561-2565) แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2563: 36) ในลักษณะของการสืบสานงานเดิม แต่จัดให้มีการทบทวนให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงใหม่อย่างต่อเนื่องทุกปี เป้าหมายสำคัญ ได้แก่ การสร้างมหาวิทยาลัย 3 SMARTS (SMART University, SMART Teacher or Instructor , SMART Student or Learner) เพื่อผลิตบัณฑิตให้สมบูรณ์ด้วย “ศาสตร์ ศิลป์ และคุณธรรม” มีอัตลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ได้แก่ “มีจิตสาธารณะ ทักษะสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี มีความเป็นไทย มีวินัย และเข้าใจหลักสากล” โดยใช้แนวคิด 4 ป. ได้แก่ “ปรับ / เปลี่ยน / ปลด / เปิด”

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ และเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสู่การทำงานในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาบทวิทยุวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ยุคดิจิทัล นำมาออกแบบโครงสร้างหลักสูตรการสร้างแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) นักวิชาการและนักวิชาชีพ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากความเชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์และนิเทศศาสตร์ โดยเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานในวงการภาพยนตร์และนิเทศศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 7 ปี และจะต้องเป็นผู้มีผลงานที่เคยได้รับรางวัลทางด้านภาพยนตร์ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ จำนวนทั้งสิ้น 9 ท่าน นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ (1 ท่าน) นักวิชาการด้านภาพยนตร์ (1 ท่าน) นักวิจารณ์ (1 ท่าน) ผู้ดูแลธุรกิจการจัดจำหน่ายภาพยนตร์ (2 ท่าน) ผู้กำกับภาพยนตร์ (2 ท่าน) ผู้กำกับภาพ (1 ท่าน) เจ้าของธุรกิจกระบวนการหลังการผลิตภาพยนตร์ (post-production) (1 ท่าน) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (interview form) ซึ่งเป็นแบบมีโครงสร้าง (structured interview) ทำการวิเคราะห์และนำเสนอในลักษณะพรรณนา (descriptive and inductive analysis)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้คณะผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (interview form) แบบมีโครงสร้าง (structured interview) สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ความรู้และคลุกคลีอยู่ในวงการภาพยนตร์ อาทิ นักวิชาการ นักวิชาชีพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่เชี่ยวชาญในกระบวนการผลิตภาพยนตร์และเป็นเจ้าของสถานประกอบการ ผู้กำกับ ผู้กำกับภาพ นักตัดต่อ นักวิจารณ์ โดยเป็นผู้มีผลงานและเคยได้รับรางวัลทางด้านภาพยนตร์ทั้งในประเทศ และในระดับนานาชาติ โดยแบ่งออกแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน มีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งการทำงาน ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงร่างการออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัล

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์ประเด็นการสร้างบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมระดับนานาชาติ

ตอนที่ 4 สัมภาษณ์ประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ยุคดิจิทัล นำมาออกแบบโครงร่างหลักสูตร การสร้างแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงนักวิชาการและนักวิชาชีพ ใช้แบบสัมภาษณ์ (interview form) ซึ่งเป็นแบบมีโครงสร้าง (structured interview) ทำการวิเคราะห์และนำเสนอในลักษณะพรรณนา (descriptive and inductive analysis)

ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัล

ศึกษาค้นคว้าและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน โดย 1) การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จากเอกสาร วิจัยและตำราต่างๆ และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดโครงร่างเนื้อหาวิชาของหลักสูตรภาพยนตร์ยุคดิจิทัล โดยการออกแบบเนื้อหาโครงร่างรายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 ภาพยนตร์ศึกษาและภาพยนตร์ทางเลือก

กลุ่มที่ 2 การผลิตภาพยนตร์และวิชวลเอฟเฟค (visual effect)

หลังจากวางโครงร่างหลักสูตรแล้วก็สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตตามโครงร่างเนื้อหาวิชาของหลักสูตรและตรงตามความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งนักวิชาการและนักวิชาชีพ

ระยะที่ 2 พัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์โดยมุ่งเน้นสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ

การสร้างหลักสูตรประกอบด้วยสภาพปัญหาของหลักสูตรเดิมที่เข้ามาทั้งหมด 4 ปี จากผลสะท้อนของบัณฑิตที่จบออกไป รวมถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของวัยรุ่น ให้ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ ออกแบบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตภาพยนต์ในยุคริเจนิตัล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เก็บรวบรวมมาจากวิธีข้างต้น ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ การใช้ทฤษฎีมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ รวมถึงการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และนำเสนอในลักษณะพรรณนา (descriptive and inductive analysis) โดยสรุปขั้นตอนการวิจัยได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ และงานวิจัยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาออกแบบโครงร่างหลักสูตรภาพยนตร์ยุคดิจิทัลมีเดีย

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรออกแบบสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์และที่เกี่ยวข้องทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ สรุปลงโครงสร้างหลักสูตรภาพยนตร์และได้คุณสมบัติของบัณฑิตเพื่อให้เข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลคณะผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) โดยการเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูลด้วยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างถึง 3 ครั้งและนำมาเปรียบเทียบและสกัดข้อมูลออกมา พร้อมกับใช้นักวิจัย 3 คน ในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแทนการใช้ นักวิจัยเพียงคนเดียว รวมถึงการเก็บข้อมูลจากหลากหลายวิธีทั้งจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเพื่อเลือกข้อมูลชุดที่ตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยมากที่สุด

ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลเพื่อพัฒนาบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ คณะผู้วิจัยจะแบ่งผลการวิจัยแยกตามประเด็นของวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้แสดงผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัล โดยใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของของฮิลด้า ทาบา เป็นต้นแบบในการสร้างเกณฑ์ในการพัฒนา 7 ขั้นตอน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2535 : 7-8) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สำรวจปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่างๆ ของสังคม มุ่งเน้นไปที่การปรับลดหน่วยกิตให้น้อยลง และเพิ่มความเข้มข้นของการสร้างหลักสูตรแบบสหกิจศึกษา คือ การให้บัณฑิตเข้าสู่ระบบการทำงานที่เปรียบเสมือนพนักงานจริง ๆ ขององค์กรนั้น ๆ ตั้งแต่ยังไม่จบการศึกษาและเพิ่มความร่วมมือระหว่างหลักสูตรภาพยนตร์กับมืออาชีพให้มากขึ้น โดยมีอาจารย์เป็นคนสอนพื้นฐานและมีอาชีพเข้ามาเติมเต็มในกระบวนการทำงานในระดับที่สูงขึ้นและสร้างสิ่งในโลกออนไลน์ไม่มี นั่นคือ แรงบันดาลใจ

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ ภายใต้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 คือ ทุกคนในประเทศไทยต้องได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น สิ่งทีหลักสูตรภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำหนดวัตถุประสงค์ที่สังคมต้องการ คือ การสร้างความเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม สร้างบัณฑิตที่ทักษะหลากหลาย (multitasking skills) แต่ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอย่างใดอย่างหนึ่ง มีศิลปะการเล่าเรื่อง เน้นกิจกรรมมากกว่ายึดติดกับเนื้อหาวิชาและการใช้หลักการผสมผสานข้ามศาสตร์

3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ครูจะต้องนำมาสอน ออกแบบโดยยึดตามหลักสูตรเดิมโดยการสะท้อนจากนักศึกษาที่เรียนจบออกไปด้วยการเพิ่มเติมตัดทอนเนื้อหาวิชาที่ไม่จำเป็นและคงรายวิชาที่จำเป็นเอาไว้ และออกแบบเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัยและคิดล่วงหน้าไปถึงอนาคตอีก 4 ปีว่าหลักสูตรภาพยนตร์หลักสูตรนี้จะยังคงไม่ล้าหลัง โดยเน้นไปที่การสร้างมืออาชีพผลิตบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติให้ได้

4. จัดลำดับขั้นตอน แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสาระที่คัดเลือกไว้ การแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้เลือกกระบวนการวิจัยเข้ามาเป็นเครื่องมือในการออกแบบพัฒนาปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรภาพยนตร์ โดยมีการออกแบบพัฒนาหลักสูตรทั้งหมด 2 ระยะ และการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องและตรงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน โดยเริ่มจากการวิจัยพัฒนาหลักสูตร ออกแบบโครงสร้างหลักสูตร การวิพากษ์และ

ประเมินหลักสูตรครั้งที่ 1 การวิพากษ์และประเมินหลักสูตรในระดับที่เข้มข้นขึ้นในครั้งที่ 2 และสรุปผลการพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ที่เน้นไปที่การพัฒนาบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งจะนำมาเสริมเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้จากนักวิชาการและนักวิชาชีพ จากนักศึกษาภาพยนตร์ที่เรียนจบออกไป และจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ร่วมกันออกแบบเนื้อหาสาระของหลักสูตร และสร้างกระบวนการเรียนรู้จาก 4 ปี ให้ใช้ระยะเวลาอย่างน้อยลงแต่คุณภาพได้มากกว่าหลักสูตรเดิมที่ผ่านมา

6. จัดระเบียบ จัดลำดับขั้นตอน และแก้ไขปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ หลักสูตรภาพยนตร์ได้มีการออกแบบเนื้อหารายวิชาและมีการจัดลำดับความสำคัญในการเรียนแต่ละรายวิชาและแต่ละชั้นปี ให้สามารถนำไปต่อยอดได้ เช่น การเรียนวิชาพื้นฐานที่เน้นไปที่รากของภาพยนตร์ไทยตั้งแต่ปี 1 เรียนวิชาปูพื้นฐานภาพยนตร์ให้แน่น เน้นไปที่ทักษะการปฏิบัติและเพิ่มระดับความเข้มข้นของรายวิชาให้มากขึ้นตามระดับชั้นปีที่สูงขึ้น และดึงความร่วมมือจากมืออาชีพเข้ามาให้มากขึ้นกว่าเดิมด้วย

7. กำหนดเนื้อหาสาระหรือประสบการณ์ที่ต้องการประเมินว่า ได้มีการเรียนรู้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ หลังจากศึกษาค้นคว้าข้อมูลและศึกษาจากงานวิจัยและเอกสารต่างๆ และจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน ได้ประเมินโครงสร้างหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเน้นไปที่การพัฒนาหลักสูตรที่สร้างบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ ต้องเน้นไปที่ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีนเพื่อเป็นประตูสู่ความเป็นนานาชาติ และออกแบบพัฒนาให้มีเนื้อหาสาระด้านความคิดสร้างสรรค์ การเขียนบทและการเล่าเรื่อง

จากรายละเอียดข้างต้นคณะผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นตารางในการพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติดังนี้

ตารางที่ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์	รายละเอียด
1.สำรวจปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของสังคม	• สร้างแรงบันดาลใจ • มุ่งเน้นคุณภาพ • จบเร็วมีงานทำ • สร้างมืออาชีพด้วยสหกิจศึกษา
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ	• การสร้างความเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม • ทักษะหลากหลาย • มีศิลปะการเล่าเรื่อง • เน้นกิจกรรมมากกว่ายึดติดกับเนื้อหาวิชา • การใช้หลักการผสมผสานข้ามศาสตร์
3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาความรู้ที่ครูจะต้องนำมาสอน	• เรียนรู้และพัฒนาจากหลักสูตรเดิม • ออกแบบเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัยล่วงหน้า 4 ปี • ผลิตบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ

ตารางที่ 1 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ต่อ)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์	รายละเอียด
4. จัดลำดับขั้นตอน แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาสาระที่คัดเลือกไว้	- เน้นกระบวนการวิจัยในการออกแบบพัฒนาหลักสูตร - แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องและตรงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน
5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ	- ประสบการณ์จากนักวิชาการและนักวิชาชีพ - จากนักศึกษาภาพยนตร์ที่เรียนจบออกไป - จากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
6. จัดระเบียบ จัดลำดับขั้นตอน	- การเรียนรู้การปรับพื้นฐานด้านภาพยนตร์ตั้งแต่ ปี 1 - เพิ่มระดับความเข้มข้นของรายวิชาให้มากขึ้นในปีที่สูงขึ้น - ดึงความร่วมมือจากมืออาชีพเข้ามาให้มากขึ้นกว่าเดิม
7. กำหนดเนื้อหาสาระ	- สร้างบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ - ต้องเน้นไปที่ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน - ความคิดสร้างสรรค์ - การเขียนบท - การเล่าเรื่อง

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบเนื้อหาวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัล หลักสูตรต้องสร้างแรงบันดาลใจให้นักศึกษา มุ่งเน้นสร้างหลักสูตรที่มีคุณภาพ จบเร็วมีงานทำและสร้างความเป็นมืออาชีพด้วยสหกิจศึกษา สร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะหลากหลาย แต่ต้องมีจุดเน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก มีศิลปะการเล่าเรื่อง เน้นกิจกรรมมากกว่ายึดติดกับรายวิชาและเน้นไปที่การใช้หลักการผสมผสานข้ามศาสตร์ เรียนรู้และพัฒนาจากหลักสูตรเดิม ออกแบบเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัยล่วงหน้า 4 ปี ผลิtbัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ การออกแบบพัฒนาหลักสูตรมีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรและออกแบบหลักสูตรออกเป็น 2 ระยะ การวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องและตรงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน มีการคัดเลือกคนที่ประสบการณ์จากนักวิชาการและนักวิชาชีพ มา จากนักศึกษาภาพยนตร์ที่เรียนจบออกไป จากอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในการช่วยออกแบบเนื้อหาในหลักสูตร ปรับให้มีการเรียนการปรับพื้นฐานด้านภาพยนตร์ตั้งแต่ปี 1 เพิ่มระดับความเข้มข้นของรายวิชาให้มากขึ้นในปีที่สูงขึ้น ดึงความร่วมมือจากมืออาชีพเข้ามาให้มากขึ้นกว่าเดิม การสร้างบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาตินั้น ต้องเน้นไปที่ทักษะภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีนเพื่อเป็นประตูสู่ความเป็นนานาชาติและออกแบบพัฒนาให้มีเนื้อหาสาระด้านความคิดสร้างสรรค์ การเขียนบทและการเล่าเรื่อง

วัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลโดยมุ่งเน้นสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาและจัดวางโครงสร้างหลักสูตรแบบเชิงโครงสร้าง โดยการออกแบบเนื้อหาโครงสร้างรายวิชาในหลักสูตรภาพยนตร์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 ภาพยนตร์ศึกษาและภาพยนตร์ทางเลือก

กลุ่มที่ 2 การผลิตภาพยนตร์และวิชวลเอฟเฟค

จากการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่านแล้ว ได้แบ่งประเด็นออกเป็น 2 ประเด็น คือ การมองอาชีพที่เป็นที่ยังเป็นที่ต้องการของตลาดภาพยนตร์และทักษะที่ต้องสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ

กลุ่มที่ 1 ภาพยนตร์ศึกษาและภาพยนตร์ทางเลือก อาชีพที่ยังเป็นที่ต้องการอย่างมากในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ คือ ตำแหน่งผู้จัดจำหน่าย ตำแหน่งโปรดิวเซอร์ โดยเฉพาะการออกแบบการสอนการจัดการธุรกิจภาพยนตร์ ต้องสร้างคนที่สามารถจับออกไปสร้างธุรกิจขนาดเล็ก (SME) การเป็นเจ้าของกิจการ เรียนรู้การสร้างนวัตกรรมเป็นช่องทางให้นักศึกษาได้ประกอบอาชีพหรือส่งเสริมการทำสตาร์ทอัพ สามารถเข้าใจคอนเทนต์และการจัดจำหน่ายได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้มีการจัดเทศกาลหนัง ทำให้คนมาดูหนังที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาซึ่งก็ต้องใช้ความรู้ด้านภาพยนตร์ศึกษาน่าจะเป็นองค์ความรู้ที่ไปด้วยกันได้ ส่วนประเด็นด้านการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรในภาพยนตร์ทางเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำว่าจากข้อและศาสตร์ด้านนี้มีเนื้อหาที่ไม่มี ความชัดเจนไม่สามารถสร้างอาชีพที่แน่ชัดได้

กลุ่มที่ 2 การผลิตภาพยนตร์และวิชวลเอฟเฟค ตำแหน่งผู้กำกับภาพยนตร์ยังคงเป็นที่ต้องการในวงการภาพยนตร์โดยเฉพาะสายการผลิต (production) ยังมีความจำเป็นในวงการภาพยนตร์ วิชวลเอฟเฟคจะถูกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในภาพยนตร์มากขึ้น เป็นการจำลองโลกเสมือนแยกออกจากโลกแห่งความเป็นจริง เป็นการศึกษาที่จะเพิ่มหมวดวิชานี้เข้ามาและตำแหน่งที่ยังเป็นตำแหน่งที่มีความจำเป็นและเป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ คือ คนเขียนบท วงการภาพยนตร์ขาดคนเขียนบทที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ เข้าใจคุณค่าของงานศิลปะมีความสามารถด้านภาษา และมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน และต้องเสริมสร้างจุดเด่น คือ ต้องเข้าใจการเล่าเรื่อง เพราะหากเข้าใจการเล่าเรื่อง คนเรียนภาพยนตร์จะไปเล่าเรื่องในสื่อไหนก็สามารถไปได้โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นสื่อภาพยนตร์เท่านั้น

โดยหลังจากได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 ท่าน คณะผู้วิจัยการวิจัย ก็ได้มีการมาปรับโครงสร้างหลักสูตรใหม่ตามคำแนะนำ กลุ่มที่ 1 ปรับเป็น กลุ่มวิชาภาพยนตร์ศึกษาและการบริหารจัดการธุรกิจภาพยนตร์ (film studies และ film business management) ส่วนกลุ่มที่ 2 การผลิตภาพยนตร์และวิชวลเอฟเฟค (film production and visual effect) เช่นเดิม

ตารางที่ 2 เนื้อหาหลักสูตรภาพยนตร์ที่เน้นการพัฒนาบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ระดับนานาชาติ

เนื้อหาหลักสูตรภาพยนตร์	พัฒนาบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ระดับนานาชาติ
● กลุ่มที่ 1 วิชาภาพยนตร์ศึกษาและการบริหารจัดการธุรกิจภาพยนตร์ ● กลุ่มที่ 2 การผลิตภาพยนตร์และวิชวลเอฟเฟค	● ผลิตผู้จัดจำหน่ายภาพยนตร์ ● ผลิตโปรดิวเซอร์ ● สามารถจับออกไปสร้างธุรกิจขนาดเล็ก (SME) หรือสตาร์ทอัพ (start-up) ● สร้างคนเขียนบทที่ดี ● มีความคิดสร้างสรรค์ ● เข้าใจคุณค่าของงานศิลปะ

ตารางที่ 2 เนื้อหาหลักสูตรภาพยนตร์ที่เน้นการพัฒนาบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ระดับนานาชาติ (ต่อ)

เนื้อหาหลักสูตรภาพยนตร์	พัฒนาบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ระดับนานาชาติ
	● มีความสามารถด้านภาษา ● มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ● ต้องเข้าใจการเล่าเรื่อง

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลโดยมุ่งเน้นสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ โดยออกแบบหลักสูตรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาภาพยนตร์ศึกษาและการบริหารจัดการธุรกิจภาพยนตร์ ส่วนกลุ่มที่ 2 การผลิตภาพยนตร์และวีซอลเอฟเฟค โดยเน้นสร้างอาชีพตำแหน่งผู้จัดทำภาพยนตร์ ตำแหน่งผู้ผลิตหรือโปรดิวเซอร์ ต้องสร้างคนที่สามารถจบออกไปสร้างธุรกิจขนาดเล็กหรือสตาร์ทอัพ การสร้างบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ คือ คนเขียนบทที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ เข้าใจคุณค่าของงานศิลปะมีความสามารถด้านภาษา และมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน และต้องเสริมสร้างจุดเด่น คือ ต้องเข้าใจการเล่าเรื่อง

สรุปและอภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรภาพยนตร์ดิจิทัลเพื่อพัฒนาบัณฑิตสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในระดับนานาชาติ ได้ผลการศึกษาที่เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำมาพัฒนาหลักสูตรและออกแบบโครงสร้างหลักสูตรนั้นมีความสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างในการช่วยพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรและได้จุดเด่นเฉพาะของหลักสูตรภาพยนตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา การออกแบบหลักสูตรที่เน้นไปที่การสร้างบัณฑิตที่เป็นที่ต้องการของตลาดภาพยนตร์ การสร้างบัณฑิตที่มีทักษะหลากหลายแต่ต้องเน้นความถนัดเฉพาะด้านให้โดดเด่นและประเด็นที่ทำทนายวงการการศึกษาที่ไม่ใช่แค่เฉพาะหลักสูตรภาพยนตร์เท่านั้น นั่นคือ การที่คนรุ่นใหม่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและไม่ให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาอีกต่อไป สิ่งที่เป็นข้อค้นพบ คือ แรบบันดาลใจที่มีชีวิต สัมผัสได้จริงจากการเรียนกับอาจารย์ผู้สอนหรือมีอาชีพที่ผ่านการคัดสรรมาจากอาจารย์ผู้สอนยังเป็นความอบอุ่นใจรูปแบบหนึ่งที่ไม่สามารถหาได้ในโลกออนไลน์ ผลงานเหล่านี้ยังช่วยขับเคลื่อนหลักสูตรและระบบการศึกษาให้เคลื่อนไปได้ส่วนประเด็นการออกแบบการเชื่อมโยงการพัฒนาหลักสูตรและเน้นสร้างบัณฑิตเข้าสู่อุตสาหกรรมในระดับนานาชาติ ภาษาเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บัณฑิตภาพยนตร์เดินทางไปได้ทั่วโลก ความคิดสร้างสรรค์ นักเขียนบทที่ดี การเข้าใจศาสตร์แห่งการเล่าเรื่อง คือ ต้นทุนที่จะช่วยพาบัณฑิตภาพยนตร์ไปยืนอยู่ในจุดไหนของสื่อใดก็ได้โดยไม่ยึดติดแค่ภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์อีกต่อไป

การวิจัยพัฒนาหลักสูตรทางด้านภาพยนตร์ยังไม่ค่อยมีมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยพัฒนาหลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์ โดยมีความใกล้เคียงและสอดคล้องกันในบางประเด็น อย่างงานวิจัยเรื่อง แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เพื่อเข้าสู่ตลาดงานทางการสื่อสารในประเทศไทยของอมรรัตน์ เรืองสกุลและคณะ (2562) สอดคล้องกันในประเด็นความรู้ด้านภาษาและด้านประกอบการธุรกิจในการตลาด มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ประเด็นที่ไม่สอดคล้องคือ การสื่อสารด้านสุขภาพเพราะบัณฑิตภาพยนตร์ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ด้านใดแต่เน้นไปที่ความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบสร้างเนื้อหา เช่นเดียวกับงานวิจัยของศุภณิษ จันทรสอง (2560) เรื่องการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา หลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีความสอดคล้องกัน

เรื่องประเด็นการออกแบบเนื้อหาของหลักสูตรต้องมีความทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ทำวิจัยปฏิบัติในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู งานวิจัยของมงคล หมุ่มมากและคณะ (2559) สอดคล้องกันในประเด็นวิธีการในการพัฒนาหลักสูตรในการกำหนดปัญหาและการออกแบบเนื้อหาในหลักสูตรที่ต้อง ทำอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ การวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะสื่อสารของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา งานวิจัยของวรทัศน์ วัฒนชีวินปกรณ์ และคณะ (2563) สอดคล้องกันในประเด็นความสามารถในการคิดและการจับ ประเด็น สอดคล้องในการเน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา งานวิจัยของณัฐยา ศิริสวัสดิ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาเพิ่มเติมสาระท้องถิ่น เรื่องประเพณีที่สำคัญของบ้านท่าแร่สกลนคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีความสอดคล้องใกล้เคียงกันในประเด็นวิธีการออกแบบเครื่องมือในการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของ หลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางต่อยอดในการพัฒนาหลักสูตรด้านภาพยนตร์หรือหลักสูตร ทางด้านนิเทศศาสตร์ต่อไป
2. สามารถนำผลการวิจัยไปออกแบบหลักสูตรระยะสั้นด้านภาพยนตร์ที่ได้ผลสะท้อนมาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ในวงการอาชีพที่มีจุดเน้นเฉพาะเกี่ยวกับการเล่าเรื่องและความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาหลักสูตรทางด้านภาพยนตร์ยังมีแง่มุมในการศึกษาอีกหลายมิติ เช่น การศึกษา ประสิทธิภาพของหลักสูตรภาพยนตร์ที่ประสบผลสำเร็จทั้งในประเทศและต่างประเทศแต่นำมาใช้ในบริบทที่ แตกต่างกันของแต่ละสถาบัน
2. อาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างมากในยุคนี้นี้ ดังนั้นนอกจากทำวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ควรทำวิจัยพัฒนาศักยภาพอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญของหลักสูตรด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กุลฤดี นุ่มทองและอศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2558). อุตสาหกรรมภาพยนตร์ยุคสื่อใหม่ในอาเซียน: ก้าวอย่างใหม่สู่โลก. ออนไลน์และภูมิภาคอุษาคเนย์. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการนิเทศ*. 2(2), 43-52.
- คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ. (2559). การปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเชิง วัฒนธรรม (Creative and Cultural Economy). ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2564, จาก : <https://dl.parliament.go.th/bitstream/handle/lirt/471168/CR125590328.pdf?sequence=1>
- ณัฐยา ศิริสวัสดิ์. (2557). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมรายวิชาเพิ่มเติมสาระท้องถิ่น เรื่องประเพณีที่สำคัญของบ้านท่าแร่สกลนคร สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 4(3), 143-169 .

- ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2561). ยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564, จาก : <http://rdi.bru.ac.th/2018/wp-content/uploads/2020/08/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%A8%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C-%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%A0-%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B0-20-%E0%B8%9B%E0%B8%B5-%E0%B8%9E.%E0%B8%A8.2560-2579-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%8711.pdf>
- มงคล หมู่มาก, อังคณา อ่อนธานี, วารินทร์ แก้วอุไรและเอื้อมพร หลินเจริญ. (2559). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสามารถทำวิจัยปฏิบัติในชั้นเรียนด้วยเครือข่ายการจัดการความรู้สำหรับครู. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 18(1), 1-9
- มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2561). *คู่มือสหกิจศึกษา*. พิษณุโลก: ดาวเงินการพิมพ์. 58 หน้า
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (2563). *แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568) ฉบับปรับปรุง (ฉบับเต็ม)*. กรุงเทพฯ : บริษัท สหธรรมิก จำกัด [สำนักงานใหญ่]. 216 หน้า
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2535). การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2552). “หลักสูตร” .สารานุกรมวิชาชีพครูเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- _____. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัท อาร์ แอนด์ ปรีนธ์ จำกัด.
- วรทัศน์ วัฒนชีวินปกรณ์, จักรกฤษณ์ โปณะทอง และจตุพร ยงศร. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะสื่อสารของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*. 10(2), 70-89.
- ศุภณิข จันทรสอง. (2560). การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 11(2), 315-335.
- สรารุณ ทองศรีคำ, มาโนช ชุ่มเมืองปัก และจิตินัน บุญภาพ คอมมอน. (2563). ประสบการณ์ความบันเทิงของภาพยนตร์สตรีมมิ่งและการปรับตัวของธุรกิจภาพยนตร์ในประเทศไทย. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, 20(2), 74-88.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. ค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564, จาก : <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2560). คู่มือการดำเนินงานสหกิจศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อติเทพ งามศิลป์เสถียร. (2563). แนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*, 11(2), 60-74.

อมรรัตน์ เรืองสกุล, วรรณรัตน์ ไรจน์วิเชียร, ศักดิ์สิทธิ์ ไรจน์วิเชียร, สุวลักษณ์ ห่วงเย็น, จินตนา ต้นสุวรรณนนท์, ขจิตขวัญ กิจวิสาละ และคณะ. (2562). แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์เพื่อเข้าสู่ตลาดงานทางการสื่อสารในประเทศไทย. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต, 15(3). 205-217.